

Lääkkeiden väärinkäyttö

Ihmisen hermostoon ja tunnetiloihin vaikuttavilla lääkeaineilla on yleensä hoidollisten vaikutusten ohella myös epäsuotavia vaikutuksia. Tässä mielessä ongelmallisia ovat rauhoittavat ja unilääkkeet, kuten bentsodiatsepiinit ja barbituraatit. Lisäksi sellaisia ovat keskushermostoon vaikuttavat kipulääkkeet kuten morfiinijohdannaiset, laihdutuslääkkeet eli amfetamiinin kaltaiset aineet, jotkut yskänlääkkeet, jotka sisältävät kodeiinia ja/tai efedriiniä ja jotkut suoliston toimintaan vaikuttavat lääkkeet, jotka sisältävät opiumia. Alkoholin ja barbituraattien tai alkoholin ja propoksifeenin yhtäaikainen käyttö voi olla jopa hengenvaarallista.

Haittakäytön ehkäisemiseksi näiden lääkkeiden saatavuus on lääkärin valvomaan. Reseptilääkkeiden ohjeiden vastainen käyttö on siitä huolimatta tutkimusten mukaan yleistä. Osa "väärinkäytöstä" on pelkästään terveydellisesti haitallista käyttöä, osa varsinaista lääkkeiden päihdekäyttöä.

Lääkkeiden haitallista käyttöä on esimerkiksi antibioottikuurien ottaminen "varmuuden vuoksi", kuurien keskenjättäminen oireiden helpottuessa tai särkylääkkeiden liikakäyttö. Uni- ja rauhoittavien lääkkeiden niin sanottu tapakäyttö voi sekin fyysisen ja psyykkisen riippuvuuden lisääntyessä saada käyttäjän ylittämään ohjeiden mukaisen annostuksen.

Varsinaisella väärinkäytöllä tarkoitetaan yleensä enemmän tai vähemmän tietoista rauhoittavan tai muun lääkkeen käyttöä päihtymyksen aikaansaamiseksi tai tilan muuttamiseksi. Lääkkeitä käytetään tällöin esimerkiksi yhdessä alkoholin tai muun päihteen kanssa, tavallisesti yliannoksina. Syötäväksi tarkoitettua lääkettä saatetaan uuttaa ja käyttää suonensisäisesti. Tavallista on myös kielen alla sulatettavaksi tarkoitettujen tablettien nuuskaaminen.

Lääkkeiden päihdekäyttö on osa vaikeaa monipäihderiippuvuusongelmaa, johon tavallisesti liittyy myös alkoholi. Päihdehakuisten lääkkeiden käytön tai lääkeriippuvuuden takana voi olla myös huumeongelma. Erityisesti opiaattiriippuvaiset päihdeiden käyttäjät voivat etsiä korvikevaikutuksia heroiinille ja lievitystä vieroitusoireisiinsa opiaatteja sisältävistä lääkevalmisteista.

Lääkkeiden väärinkäyttäjien tapaturmainen kuolleisuusriski on suuri. Jos tila on luisunut hallitsemattomaksi, voivat omat keinot irrottautua kierteestä olla vähissä. Asiantuntija-apua näihin ongelmiin saa muun muassa nuorisosoasemilta, A-klinikoilta ja muutamilta päihdehuollon erikoispoliklinikoilta, kuten HYKS Päihdepsykiatrian poliklinikalta.

ylilääkäri, Järvenpään sosiaalisairaala

link

Source URL: <https://paihdelinkki.fi/sgn/tietopankki/tietoiskut/laakkeiden-vaarinkaytto>